

A DRHE Hittudományi Doktori Iskola
2019-ben elfogadott minőségbiztosítási
tervének áttekintése
a 2020/2021 valamint a 2021-2022-es
tanév tekintetében

Létszámadatok, keretszámok:

Az utóbbi két tanév során sajátos módon alakult a doktori iskolába való felvétel a jelentkezések aránya és a jelentkezők előtanulmányai tekintetében. A korábbi, 2019-ben meghatározott fejlesztési célok (3.1.) teljesülése tekintetében elmondható, hogy a 2020/2021-es és a 2021-2022-es tanévekben nem sikerült betölteni az államilag finanszírozott keretszámot (4/3) nappali tagozaton. 2020-ban 4 hallgató került felvételre, 2021-ben pedig 1 hallgató nyert felvételt és kezdte el tanulmányait nappali tagozaton, államilag finanszírozott formában. Jelen tanévre további 1 hallgató került átsorolásra államilag finanszírozott helyre (II. éven), korábbi költségtérítéssel munkarendről. Továbbra is nagyobb arányban jelentkeznek költségtérítéssel/levelező képzési formára már végzett lelkészek, vagy hitéleti képesítéssel is rendelkező egyéb szakemberek. Egyéni felkészüléssel formában, komplex vizsgára történő jelentkezéssel két hallgató nyert felvételt. Az ő esetükben külföldön, idegen nyelven teljesített és felsőfokú oklevéllel záruló teológiai tanulmányok, valamint eddigi publikációs teljesítményük váltotta ki a strukturált képzés első négy félévében megszerzendő kreditek számát.

Csak részben teljesült tehát az a korábbi törekvés, hogy az egyetem saját diákjai közül, már a graduális képzés során intenzív tudományos diákköri munkát végzettek közül kerüljön sor beiskolázásra a doktori iskolában. Viszont a nem saját hallgatók köréből jelentkezők tekintetében, főleg olyan esetekben, ahol nem lelkészi alapvégezettséggel rendelkeznek a jelentkezők, inkább felmerül az interdiszciplinaritás igénye a kutatási témák körülhatárolása és a témavezetés biztosítása tekintetében. Ez körültekintő eljárást és odafigyelést igényel a további témavezetők, szakemberek bevonása tekintetében, de ez által növelhető a hittudomány és nem teológiai tudományok közötti párbeszéd, tudástranszfer.

Az alábbi táblázat jelzi a Doktori Iskola hallgatói létszámának alakulását három tanév összehasonlításában:

	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Hallgatók létszáma összesen:	31 fő	30	25
Nappali képzésben:	12 fő	13 fő	12 fő
Levelező képzésben:	19 fő	17 fő	13 fő
Aktív:	26 fő	25 fő	20 fő
Passzív:	5 fő	5 fő	5 fő
Felvételt nyert	3 fő	8 fő (ebből 1 fő komplex)	3 fő (1 nappali, 2 levelező,

	2019/2020	2020/2021	2021/2022
		vizsgálval belépő)	melyből 1 komplex vizsgálval belépő)
Abszolutóriumot szerzett	5 fő	7 fő	Várható: 6 fő
Hallgatói jogviszonya egyéb okból megszűnt:	3 fő	4	1 fő
Ebből jogviszony saját kérésre történő megszüntetése:	2 fő	4 fő	
Nem tudott komplex vizsgára állni:	1 fő	0 fő	
Fokozatot szerzett:	6 fő	5 fő	Várható: 4 fő

Arányait tekintve a levelező, költségtérítéses rendszerben való részvétel magasabbnak mondható. Ennek egyik oka az, hogy az államilag finanszírozott, nappali tagozatra jelentkező és lelkeszi diplomával rendelkező hallgatók jogi-közegyházi státusza rendezetlen. A helyzet rendezésére a Doktori Tanács (DT) és az egyetem Szenátusa konkrét intézkedést kezdeményezett a fenntartó egyház felé. Első lépésnek és a holtpontról való elmozdulásnak tekinthető, hogy a MRE Zsinata 2021. évi novemberi ülésén napirendre tűzte doktori iskolánk (a KRE hittudományi doktori iskolájával közösen benyújtott) erre vonatkozó beadványát és első olvasatban tárgyalta azt. Megállapításra került, hogy a jelzett probléma jogorvoslatot kíván, ennek érdekében a Zsinat felkérte a Zsinat jogi, nyugdíjintézeti valamint a teológiai bizottságait a kérdés véleményezésére és megoldási javaslat megfogalmazására (a vonatkozó lelkeszi és nyugdíjtörvény esetleges módosítása érdekében).

A jelzett két tanév során a koronavírus járvány által előidézett helyzet oly módon befolyásolta a Doktori Iskola működését, hogy 3 egymást követő szemeszter során nem kerülhetett sor külföldi előadók fogadására, illetve a hallgatók külföldi, tanulmányi-kutatói munkát segítő kiutazására sem. A 2021-22-es tanév II. félévében viszont már számítunk külföldi vendég oktatók beutazására és tömbösített idegen nyelvű szemináriumok tartására. A pandémia által okozott nehézségek ellenére mégis sikerült biztosítani (zavartalan témavezetői kísérés, kapcsolattartás, konzultálás, könyvtári elektronikus szolgáltatás stb. által), hogy a hallgatók kutatási- és munkarendjüknek megfelelő módon haladjanak tanulmányaikkal. A rendkívüli helyzetre (s felmerülő ideiglenes akadályoztatásokra) tekintettel, 2-2 alkalommal – júniusban és augusztus végén – tartottunk komplex vizsgát.

Fokozatszerzési eljárások eredményessége:

Öröndetes tény, hogy az elmúlt két tanév során 11 egykori hallgató védte meg sikeresen doktori disszertációját. Ők valamennyien a 2016. szeptember 1. előtt érvényes képzési rendben abszolválták tanulmányaikat. Közülük 4 fő nappali, államilag finanszírozott képzésben, többségük, 7 fő levelező képzési formájában készült a fokozatszerzési eljárásra. Úgy tűnik, hogy a költségtérítéses képzési formában doktori tanulmányokat folytató hallgatók sorában

több a sikeres fokozatszerzéssel záruló folyamat és kevesebb a lemorzsolódás, mint az ösztöndíjas-nappali formában stúdiumokat folytató hallgatók esetén.

Célkitűzések, feladatok, fejlesztési célok – az önértékelés függvényében:

A 2019-2020-as tanulmányi év értékelése során kitűzött feladatok közül megvalósult:

- (a) témavezetőkkel való éves konzultáció a témavezetéssel, hallgatók egyetemi munkába való bevonásával, publikációs tevékenységével, további minőségügyi követelményekkel kapcsolatos kérdések áttekintésére;
- (b) kérdőív készítése a PhD fokozatot szerzett hallgatók pályájának nyomon követése érdekében (ld. melléklet);

(a) 2022. január 4-én került sor a témavezetők éves konzultációjára. E konzultáció alkalmával a következő kérdéskörök kerültek áttekintésre:

- a témavezetéssel kapcsolatos tapasztalatok és kötelezettségek;
- a hallgatók egyházi státuszának rendezése irányuló folyamat;
- a kutatói munkatervek belső koherenciája és optimalizálása;
- PhD fokozatot szerzett hallgatók utókövetése (kérdőív véleményezése);
- a doktori iskola C-SWOT analízisének elkészítése

A témavezetők által elkészített C-SWOT analízis eredménye:

<p>Erősségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jól szervezett, áttekinthető képzési program 2. interdiszciplinaritás (tudományközi értelemben és tudományágon belül) 3. nemzetközi kapcsolatrendszer 	<p>Lehetőségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer adottságainak jobb kihasználása (pl. külső oktatók fokozottabb bevonása) 2. regionális (külhont is beleértve) beiskolázás kiszélesítése 3. interdiszciplinaritás (hitéleti és nem hitéleti téren) és ökumenicitás növelése
<p>Gyengeségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nemzetközileg is releváns új eredmények felmutatásának hiánya 2. egyes jelenlegi oktatók szűk kutatási- és tudományterülete 3. oktatók aránytalan terhelése és publikációs tevékenysége 	<p>Veszélyek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. teológiai tudomány további szakmai elszigetelődése 2. törzstagok létszámának biztosítása és utánpótlása 3. képzésben levő hallgatók lemorzsolódása és tehetséges hallgatói utánpótlás csökkenése
<p>Belső korlát:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saját intézményen belüli inspirált hallgatói utánpótlás alacsony mértéke 2. oktatók tudományterületi behatároltsága 	<p>Külső korlát:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. PhD fokozat alacsony megbecsültsége és hasznosíthatósága az egyházban 2. tudományos pálya perspektívájának hiánya

A képzésben levő hallgatók által elkészített C-SWOT analízis eredménye:

<p>Erősségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. segítőkészség (oktatók, témavezetők részéről) 2. oktatók, témavezetők szakmai felkészültsége 3. bőséges és folyamatosan frissülő szakirodalom, online adatbázisok formájában is 	<p>Lehetőségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. az oktatók elérésének igénye fogadóórán kívüli, előre egyeztetett időpontban 2. interdiszciplináris megközelítések 3. online oktatáson, valamint nemzetközi és helyi konferenciákon való részvétel
<p>Gyengeségek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. az első két évben kevesebb az idő a kutatásra, a mellékszakok miatt nagyon sok a feladat 2. tájékoztatás hiánya a képzéssel kapcsolatban 3. oktatók, témavezetők leterheltsége 	<p>Veszélyek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. egyéni időbeosztás; 2. a határidők megtartásának elmaradása; 3. belső szabályzatok ismeretének felületessége.
<p>Belső korlát:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a könyvtárak korlátozott elérhetősége a vírushelyzet alatt, több online adatbázis elérésére lenne szükség 	<p>Külső korlát:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doktori „életpálya-modell” kérdései, megoldatlansága a református egyházban

Azonosságok és átfedések a két elemzés között:

Mindkét elemzés rögzíti

- a doktori iskola oktatóinak leterheltségét, valamint az aránytalan oktatói terhelést;
- az interdiszciplinaritás érvényesülésének szükségességét;
- a református egyházon belüli „doktori életpálya-modell”, illetve a doktori fokozat megbecsültségének hiányát;

Feladatok a felmérések tükrében:

- témavezető oktatók és törzstagok leterheltségének megvizsgálása, a leterheltség okainak feltárása. Ennek kapcsán tisztázandó: hogyan viszonyul az aktív témavezetés és tudományos közéletben való részvétel (rangos konferenciákon való megjelenés előadóként, szaktanulmányok publikálása és ezekre fordított munkaidő) a graduális képzésben való oktatáshoz és egyéb intézményen belüli kötelezettségekhez?
- elismerési/jutalmazási rendszer kialakítása (egyetemi szinten) a témavezetők publikációs tevékenységének és nemzetközi tudományos közéletben, szakami fórumokon való részvételének motiválására;
- nagyobb figyelmet kell fordítani a hallgatói utánpótlás számára, motiválva a potenciális jelöltek még a graduális képzés ideje alatt (tehetséggondozás);
- keresni a lehetőséget a nemzetközi teológia színtéren való megjelenésre, már a doktori tanulmányok ideje alatt (pl. ösztöndíjak megpályázása, konferenciákon, kiválósági pályázatokon való részvétel stb. által). Ettől várható – részben – a nemzetközileg is releváns új kutatási eredmények elérése;
- újra kell gondolni az idegen nyelven való publikálás, részletvizsgák és disszertációírás kérdését;
- fokozottabban kell tudatosítani a közegyházban a doktori kutatómunka és fokozatszerzés értékét, relevanciáját az egyházi szolgálatok számára (pl. hallgatók bevonása

lelkésztovábbképző tanfolyamok munkájába; álláspályázati és alkalmazási feltételek átgondolásának szorgalmazása a fenttartó(k) felé);

- ..... (ide további javaslatokat, fejlesztési célokat várunk a DT tagjaitól a SWOT analízisek eredményeinek ismeretében)

(b) A PhD fokozatot szerzett hallgatók pályájának nyomon követése érdeklében kérdőív készült, amelyet véleményezett a témavezető értekezlet és a Doktori Tanács (DT). A DT döntését követően, lehetőleg még 2022 márciusában sor kerülhet a kérdőívek kitöltésére. A lekérdezések eredményeinek összesítése függvényében áttekintésre, illetve fókuszálásra kerülnek a 2019-es önrétekelés célkitűzései, valamint jelen időközi jelentés feladatmeghatározásai.

Debrecen, 2022. 02. 16.

Dr. Fazakas Sándor
egyetemi tanár,
a Doktori Tanács elnöke